

Upravljanje vodama i zaštita voda od zagađenja

Oblast 1. Upravljanje vodama i zaštita voda od zagađenja

Upravljanje vodama veoma je kompleksno pitanje, kako na nivou EU tako i u Srbiji. Okvirnom direktivom o vodama u EU je uvedeno integrisano upravljanje vodama na nivou sliva. Za sprovođenje ovakvog načina upravljanja vodama potrebno je razviti dinamičnu i delotvornu saradnju i koordinaciju različitih nivoa vlasti. U Srbiji sistem integrisanog upravljanja vodama još uvek nije uspešno uveden i još uvek nedostaju planovi upravljanja vodnim područjima i planovi zaštite voda od zagađivanja. Ključnu ulogu u upravljanju vodama imaju republička ministarstva, Republička direkcija za vode i javna preduzeća Srbijavode i Vojvodinavode. Nadzor nad sprovođenjem mera i propisa u oblasti zagađenja voda sprovode republički inspekcijski organi, dok organi JLS sprovode inspekcijski nadzor nad onim operaterima (preduzećima koja ispuštaju zagađujuće materije u vode) za koje je saglasnost na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu daje nadležni organ JLS. Ispravnost vode za piće sprovode Institut za javno zdravlje „Milan Jovanović Batut“ i zavodi za javno zdravlje na lokalnom nivou, ali ovi zavodi nisu deo sistema lokalne samouprave. Za postrojenja za preradu otpadnih voda potrebno je pribaviti rešenje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu. Kako je uloga JLS u upravljanju vodama i zaštiti voda od zagađivanja prilično ograničena indikatori u ovoj oblasti su izrađeni tako da mere ključne promene i napredak u uspostavljanju lokalne infrastrukture i administrativnih kapaciteta za sprovođenje onih mera i aktivnosti koje jesu u nadležnosti JLS ili lokalnih komunalnih preduzeća.

Indikator 1.1.

U posmatranoj JLS je izgrađeno i pušteno u rad postrojenje za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda; JLS je usvojila akcioni plan za dostizanje graničnih vrednosti emisija zagađujućih materija u vodi

Način prikazivanja i vrednovanja indikatora

Neprihvatljivo 1.1. JLS nema postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda i nije započela postupak izrade projektno-tehničke dokumentacije (nije izrađena studija opravdanosti ni idejno rešenje); akcioni plan nije usvojen, niti je u pripremi

Ispod zakonskog minimuma 1.1. JLS nema postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda ali je započela postupak izrade projektno-tehničke dokumentacije (izrađena je studija opravdanosti i projekat za građevinsku dozvolu); akcioni plan je usvojen sa zakašnjenjem od više od godinu dana, ili je u postupku usvajanja . U posmatranoj JLS u kojoj postoji postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda ali radi ispod standarda predviđenih tehničkom dokumentacijom

U skladu sa zakonom 1.1. JLS ima postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda koje je dobilo upotrebnu dozvolu, akcioni plan je usvojen u zakonskom roku

Iznad standarda 1.1. JLS ima postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda koje je dobilo upotrebnu dozvolu; u postrojenju se vrši mehaničko, hemijsko i biološko prečišćavanje otpadnih voda,

Indikator 1.2.

JLS vrši merenje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u recipijente

Neprihvatljivo 1.2. - JLS ne vrši merenje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u recipijente

Ispod zakonskog minimum 1.2. - JLS vrši merenja, ali merenja nisu u potpunosti u skladu sa pravilnikom

U skladu sa zakonom 1.2. - JLS vrši merenja u skladu sa pravilnikom

Iznad standard 1.2. - JLS vrši merenja u skladu sa pravilnikom i javno objavljuje podatke

Indikator 1.3.

Inspeksijski organi JLS redovno kontrolišu poštovanje mera i smernica za zaštitu voda od zagađenja koje su utvrđene u postupku procene uticaja na životnu sredinu i izdavanja građevinskih dozvola u nadležnosti JLS

Neprihvatljivo 1.3. Inspeksijski nadzor se ne sprovodi nad više od 50% postrojenja za koja su utvrđene mere zaštite voda od zagađivanja

Ispod zakonskog minimuma 1.3. Inspeksijski nadzor se sprovodi nad više od 70% postrojenja za koje su utvrđene mere zaštite voda od zagađivanja

U skladu sa zakonom 1.3. Inspeksijski nadzor se redovno sprovodi ali inspeksijski organi ne sankcionišu prekoračenja utvrđenih mera i/ili emisija zagađujućih materija u vodotokove

Iznad standarda 1.3. Inspeksijski nadzor se redovno sprovodi i inspeksijski organi primenjuju adekvatne mere za ograničavanje i/ili smanjenje zagađenja voda

Indikator 1.4.

JLS redovno vodi i ažurira lokalni registar izvora zagađivanja za operatere koji ispuštaju zagađujuće materije u vodotokove na teritoriji JLS

Neprihvatljivo 1.4. Više od 50% preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode nije dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS nisu obavili nadzor nad preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja

Ispod zakonskog minimuma 1.4. Manje od 80% preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode je dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS su obavili nadzor nad preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja u manje od 50% slučajeva

U skladu sa zakonom 1.4. Preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode je dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS su obavili nadzor nad više od 50% preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja

Iznad standarda 1.4. Preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode su dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine

Indikator 1.5.

Finansijska održivost komunalnih preduzeća

Neprihvatljivo 1.5. Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda (prečišćavanje i odvođenje atmosferskih i otpadnih voda) u posmatranoj JLS obezbeđuju manje od 50% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima

Ispod zakonskog minimuma 1.5. Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS obezbeđuju manje od 70% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima

U skladu sa zakonom 1.5. Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS obezbeđuju do 80% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima

Iznad standarda – 1.5. Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS su finansijski održiva – održavanje sistema za snabdevanje vodom za piće i odvođenja otpadnih voda, ako i pružanje ovih usluga, se finansira kroz naplatu usluge

Oblast 1: Način prikupljanja podataka

Prikupljanje podataka sprovodi se kroz razgovor sa nadležnim organom za zaštitu životne sredine, komunalne delatnosti, urbanizam i izgradnju, komunalnim preduzećima i inspeksijskim organima. Podaci koji se prikupljaju kroz razgovor sa nadležnim organima se proveravaju kroz pribavljanje dokumentacije i uvid u lokalni registar izvora zagađivanja. Podatke o projektnoj dokumentaciji za izgradnju postrojenja mogu se dobiti u lokalnom organu koji je nadležan za urbanizam i izgradnju. Da bi se utvrdile obaveze operatera koji ispuštaju zagađujuće materije u vode, a kojima je dozvolu izdao nadležni organ JLS potrebno je dokumentaciju zahtevati od organa nadležnog za urbanizam i izgradnju. Dokumentacija o odlukama u vezi sa procenom uticaja na životnu sredinu može se pribaviti uvidom u javnu knjigu postupaka procene uticaja na životnu sredinu (JLS je dužna da vodi ovu knjigu). Podaci iz lokalnog registra izvora zagađivanja dobijaju se uvidom u lokalni registar ili zahtevom za pristup informacijama od javnog značaja JLS ili Agenciji za zaštitu životne sredine. Svi navedeni dokumenti predstavljaju informacije od javnog značaja i svaki građanin može da ih zahteva od organa javnih vlasti.

Pravni okvir za oblast Upravljanje vodama i zaštita voda od zagađivanja

Zakon o vodama ("Sl. Glasnik RS" br. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 i 95/2018)

Zakon o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004, 36/2009, 36/2009, 72/2009, 43/2011, 14/2016, 76/2018, 95/2018 i 95/2018)

Zakon o komunalnim delatnostima ("Sl. glasnik RS", br. 88/2011, 104/2016 i 95/2018)

Pravilnik o metodologiji za izradu nacionalnog i lokalnog registra izvora zagađivanja, kao i metodologiji za vrste, načine i rokove prikupljanja podataka ("Sl. Glasnik RS" br. 91/2010; 10/2013 i 98/2016)